

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

**ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ

О.А. Улицький

« 20 » 07 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Підготування магістрів
у галузі знань 19 – архітектура і будівництво
спеціальності – 193 – геодезія та землеустрій

Київ-2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка землекористування» для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 193 – геодезія та землеустрій / освітньо-професійною програмою «Землеустрій та адміністрування землекористування».

Розробник: Будзяк О.С., доктор економічних наук, професор

Програму рекомендовано на засіданні кафедри екологічного моніторингу, геоінформаційних та аерокосмічних технологій

Протокол № 9 від 20.07.2020 р.

Завідувач кафедри Шевченко Р.Ю.

ПОГОДЖЕНО

Директор ННІ екологічної безпеки та управління

20.07.2020 р. О.А.Улицький

Програму схвалено на засіданні Вченої ради Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Протокол 4-20 від 27.10.2020 р.).

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5,0	Галузь знань 19 – архітектура та будівництво (шифр і назва)		
	Напрямок підготовки 193 – <u>геодезія та землеустрій</u> (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>геодезія та землеустрій</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		-	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		-	2-й
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних (лекції та практичні роботи) – 51 в т.ч. індивідуальної роботи - 0, самостійної роботи - 99	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>магістр</u>	Лекції	
		-	34 год.
		Практичні (семінарські)	
		-	-
		Лабораторні	
		-	17 год.
		Індивідуальна робота	
		-	-
Самостійна робота			
-	99 год.		
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання – 51/99

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка землекористування» є формування у студентів наукового світогляду і здатності до економічного мислення про особливості використання земель як земельного капіталу в господарській діяльності, яка впливає на землевпорядкування територій сільськогосподарських землекористувань, що є однією з фундаментальних основ підготовки фахівця в галузі землеустрою та кадастру.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка землекористування» є: навчити майбутніх фахівців застосовувати набуті загальнотеоретичні знання для аналізу процесу залучення різних видів земельних ресурсів в економічний оборот як земельного капіталу як одного з індикаторів землевпорядкування територій сільськогосподарських та не сільськогосподарських землекористувань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність економічних відносин прав власності на землю, основи формування економіки землекористування;

- оперувати поняттями «інтенсивність використання земель», «ефективність» та «природна ефективність використання земель»;

- чинну нормативно-правову базу земельного законодавства для отримання навичок при прийнятті управлінських рішень у сфері раціонального та економічного ефективного землекористування;

- як впливають економічні відносини прав власності на землю на формування землекористування в ринкових умовах;

- принципи ціноутворення «землі»;

- особливості формування попиту на землю в період нестабільності економічного зростання держави;

- особливості формування земельної ренти на землях сільськогосподарського та не сільськогосподарського (в населених пунктах) призначення;

- методичні підходи до оцінки економічної ефективності землекористування та економіки землевпорядкування територій сільськогосподарських землекористувань.

вміти:

- визначати ефективність землекористування за натуральними та вартісними показниками;

- розглядати ефективність землекористування через призму інтенсивності використання земель;

- застосовувати сучасні підходи до визначення природної ефективності землекористування;

- використовувати комплексну оцінку економічної ефективності землевпорядкування;

- застосовувати методичні підходи до оцінки економічної ефективності землекористування за натуральними та вартісними показниками;
- застосовувати методику розрахунку ціни землі та знати особливості впливу ренти на формування ціни землі.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль I

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи економіки землекористування

Тема 1. Поняття і сутність економіки землекористування та її сучасних напрямів розвитку

Поняття та сутність економіки землекористування. Принципи землекористування. Модель сучасної сутності економіки землекористування в Україні.

Предмет і завдання курсу економіка землекористування. Поняття і сутність ефективного використання земель. Сутність землі як фактора виробництва. Місце землекористування в системі суспільних інтересів і ринкових відносин.

Тема 2. Вплив економічних відносин прав власності на землю на землекористування в ринкових умовах

Земля - основне національне багатство України. Земельні ресурси та їх склад. Облік кількісного та якісного стану земель, їх значення для економіки землекористування. Характеристика земельних ресурсів України за категоріями, формами власності, видом та режимом використання. Класифікації земель та їх коротка характеристика.

Трансформаційні відносини власності на землю в сучасних умовах. Поняття та сутність економічних відносин прав власності на землю.

Земельний ринок та його вплив на економіку землекористування.

Тема 3. Вартісні та натуральні показники ефективності використання сільськогосподарських угідь

Поняття «ефективність» за У. Петті та Ф. Кене. Сучасна ефективність використання земель України загалом та сільськогосподарських угідь зокрема. Показник – це кількісний стан ефективності. Ефективність землекористування за натуральними (структура посівів, площа посівів сільськогосподарських культур, урожайність тощо) та вартісними (вартість валової продукції у розрахунку на площу сільськогосподарських угідь) показниками.

Тема 4. Ефективність через призму інтенсивності використання земель. Природна ефективність використання земель

Поняття інтенсивності використання земель за В. Андрійчук, Н. Добровольською. Вираження ефективності землекористування через показники інтенсивності використання земель. Рівень сільськогосподарської освоєності. Рівень розораності території. Питома вага інтенсивних культур.

Коефіцієнт повторного використання земель. Площа посівів в площі ріллі. Землезабезпеченість. Коефіцієнт антропогенного навантаження. Питома вага інтенсивних культур. Рівень меліорованості.

Поняття природної ефективності використання земель за О. Будзяк, В. Андрійчук. Природна ефективність використання земель як результативність, що забезпечується природною родючістю землі, розташуванням до ринків збуту, кліматом, рельєфом, конфігурацією тощо. Природна ефективність (родючість) та її вплив на економічну ефективність землекористування.

Змістовий модуль 2.

Основи формування економіки землекористування.

Тема 5. Ціноутворення «землі» (об'єктів землекористування) як механізм розподілу ресурсів в ринковій економіці

Ефективність розподілу ресурсів через ціновий механізм. Принципи ціноутворення «землі». Фактори ціноутворення: загострення продовольчої проблеми, зростання чисельності населення, інфляція тощо, що збільшують попит на ведуть до зростання ціни на «землю». Особливості формування попиту на землю в період нестабільності економічного зростання держави. Особливості ринкового попиту на землі сільськогосподарського та несільськогосподарського призначення. Причини зміни попиту на землю та їх вплив на її ціноутворення. Визначення ціни землі. Роль ринкової ставки позичкового відсотка у формуванні ціни землі. Підходи до оцінки земельних ресурсів. Оцінка вартості земельного капіталу та балансової вартості «землі», як механізм введення землекористування в економічний оборот.

Тема 6. Земельна рента як функція доходності землекористування

Попит на землю як основний чинник формування ренти. Поняття ренти. Види земельної ренти. Диференціальна рента I та II. Монопольна рента. Вплив ренти на формування ціни землі. Поняття річної ренти або очікуваної орендної плати за користування земельною ділянкою.

Рентний характер земельних відносин і землекористування в сільському господарстві. Особливості формування земельної ренти на землях сільськогосподарського та не сільськогосподарського (в населених пунктах) призначення. Орендна плата та її формування.

Тема 7. Застосування критеріїв ефективності землекористування в економіці землекористування

Критерій – як оцінка ефективності землекористування за дохідністю, рівнем прибутку тощо. Ефективність використання сільськогосподарських угідь та її залежність від доходності. Дохідність землекористування — основа його ринкової вартості. Модель доходності землекористування Von Thunen.

Модуль II. Змістовий модуль 3.

Методичні підходи до оцінки економічної ефективності землекористування

Тема 8. Методичні підходи до оцінки економічної ефективності при організації землекористування в сільськогосподарських підприємствах та фермерських господарствах

Економічна ефективність як співвідношення між ресурсами й результатами виробництва, відповідно до якого отримують вартісні показники ефективності виробництва. Економічна ефективність землекористування (В. Андрійчук, В. Збарський, В. Мацибора) як максимальне виробництво продукції, яке необхідне суспільству, за найменших витрат праці та ресурсів на її одиницю.

Показники економічної ефективності землекористування. Методичні підходи до оцінки економічної ефективності землекористування за натуральними показниками: урожайність сільськогосподарських культур; виробництво зерна, цукрових буряків та іншої продукції рослинництва на 100 га ріллі; виробництво окремих видів тваринницької продукції на 100 та відповідних земельних угідь (продукцію скотарства й вівчарства розраховують на 100 га сільськогосподарських угідь, свинарства – на ріллю, птахівництва на площу зернових). Особливості натуральних показників, які характеризують продуктивність лише певної частини сільськогосподарських угідь.

Методичні підходи до оцінки економічної ефективності землекористування по вартісних показниках за Є Лисенко, який вважає, що для порівняння економічної ефективності землі на підприємствах з різними за якість ґрунтами потрібно розраховувати вихід валової продукції, валового та чистого доходу, прибутку на одиницю сумарної (кадастрової) площі сільськогосподарських угідь, де вагою є бал бонітету. Особливості вартісних показників при характеристиці продуктивності усієї площі сільськогосподарських угідь.

Тема 9. Оцінка еколого-економічної ефективності екологічних витрат при здійсненні сільськогосподарського землекористування

Еколого-економічна ефективність як економічна ефективність екологічних витрат під час сільськогосподарської діяльності. Оцінка еколого-економічної ефективності (В. Гордієнко, Н. Добровольська) через інтегральну економічну ефективність використання земельних ресурсів в аграрному секторі економіки, яка враховує зменшення економічного результату внаслідок екодеструктивного впливу господарської діяльності. Оцінка економічної ефективності через вартість валової продукції у розрахунку на площу угідь, рентабельність продукції, кількість внесення мінеральних та органічних добрив, частку удобреної площі мінеральними та органічними добривами, кореляцію урожайності і стану ґрунтів, засоби стимуляції урожайності, витрати на меліоративно-екологічні заходи тощо.

Тема 10. Економіка землевпорядкування території сільськогосподарських землекористувань

Сутність та складові землевпорядкування. Оцінка ефективності оптимізації складу і поліпшення земельних угідь. Еколого-економічне обґрунтування оптимізації системи сівозмін. Оцінка ефективності впорядкування території сівозмін. Оцінка розміщення та впорядкування полів і робочих ділянок. Оцінка економічної ефективності природоохоронних, агротехнічних та ґрунтоохоронних заходів. Оцінка економічного обґрунтування розміщення полезахисних лісових смуг. Оцінка ефективності заходів ґрунтозахисного і ресурсозберігаючого землеробства. Комплексна оцінка економічної ефективності землевпорядкування.

Тема 11. Оцінка недоотриманих доходів власниками землі та землекористувачами

Оцінка відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, пов'язаних із: вилученням (викупом) сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників для потреб, не пов'язаних із сільськогосподарським і лісгосподарським виробництвом; тимчасовим зайняттям сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників для інших видів використання; встановлення обмежень щодо використання земельних ділянок; погіршенням якості ґрунтового покриву та інших корисних властивостей сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників; приведенням сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників у непридатний для використання стан; неодержання доходів за час тимчасового невикористання земельної ділянки.

Оцінка відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва, завданих обмеженнями у землекористуванні та погіршенням якості земель.

Оцінка наслідків «парцелізації» в системі землекористування сільськогосподарських підприємств. Оцінка ефективності ліквідації недоліків (усунення черезсмужжя, далекоземелля, ламаності меж, ерозійних процесів та інших екологічних наслідків нераціонального використання земель) землекористувань.

Обґрунтування ефективності надання земель для несільськогосподарських потреб. Оцінка збитків нанесених встановленням земельних сервітутів. Підходи до оцінки збитків (недоодержаних доходів), які спричинені внаслідок обмежень прав власників землі та землекористувачів. Оцінка відшкодування збитків сільськогосподарського виробництва власникам землі та землекористувачам при вилученні або оренді сільськогосподарських угідь під лінійні об'єкти. Оцінка компенсаційних виплат при вилученні (продажі) земельних ділянок в межах населених пунктів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Заочна форма						Денна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п(с)	лаб	інд	ср.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки землекористування												
Тема 1. Поняття і сутність економіки землекористування та її сучасних напрямів розвитку	10	2	-	-	-	8						
Тема 2. Вплив економічних відносин прав власності на землю на землекористування в ринкових умовах	10	2	-	-	-	8						
Тема 3. Вартісні та натуральні показники ефективності використання сільськогосподарських угідь	18	4	-	6	-	8						
Тема 4. Ефективність через призму інтенсивності використання земель. Природна ефективність використання земель	12	2	-	-	-	10						
Разом за модулем 1	50	10	-	6	-	34						
Змістовий модуль 2. Основи формування економіки землекористування												
Тема 5. Ціноутворення «землі» (об'єктів землекористування) як механізм розподілу ресурсів в ринковій економіці	14	4	-	-	-	10						
Тема 6. Земельна рента як функція доходності землекористування	14	4	-	-	-	10						
Тема 7. Застосування критеріїв ефективності землекористування в економіці землекористування	22	4	-	6	-	12						
Разом за модулем 2	50	12	-	6	-	32						
Модуль II												
Змістовий модуль 3. Методичні підходи до оцінки економічної ефективності землекористування												

Тема 8. Методичні підходи до оцінки економічної ефективності при організації землекористування в сільськогосподарських підприємствах та фермерських господарствах	15	2	-	5	-	8						
Тема 9. Оцінка економічної ефективності екологічних витрат при здійсненні сільськогосподарського землекористування	11	4	-	-	-	7						
Тема 10. Економіка землевпорядкування територій сільськогосподарських землекористувань	10	2	-	-	-	8						
Тема 11. Оцінка недоотриманих доходів власниками землі та землекористувачами	14	4	-	-	-	10						
Разом за модулем 3	50	12	-	5	-	33						
Всього годин	150	34	-	17	-	99						
<i>ІНДЗ</i>		-	-	-	-	-						
Всього годин	150	34	-	17	-	99						

5. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Показники ефективності використання сільськогосподарських угідь сільськогосподарськими підприємствами, фермерськими господарствами, особистими селянськими господарствами за рівнем урожайності зернових, технічних та овочевих культур	6
2	Критерії ефективності використання сільськогосподарських угідь сільськогосподарськими підприємствами, фермерськими господарствами, особистими селянськими господарствами за рівнем доходу від вирощування зернових, технічних та овочевих	6

	культур	
3	Підходи до оцінки економічної ефективності землекористування <i>сільськогосподарськими підприємствами, фермерськими господарствами, особистими селянськими господарствами</i> за рівнем рентабельності та собівартості отриманих від вирощування зернових, технічних та овочевих культур	5
	Всього	17

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни. Її зміст визначений робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, картографічними і табличними матеріалами тощо.

Зміст СРС з дисципліни «Економіка землекористування» складається з таких видів роботи:

- 1) підготовка до аудиторних занять (лекцій);
- 2) виконання завдань самостійної роботи у виді реферату;
- 3) самостійне опрацювання матеріалу навчальної дисципліни, запропонованого викладачем, згідно з навчально-тематичним планом.

При складанні плану самостійної роботи студента виходимо з загального обсягу годин, який відведений на самостійну роботу з дисципліни, видів самостійної роботи, що плануються для виконання студентом, загального тижневого бюджету часу студента, фізіологічно обґрунтованих норм навчального навантаження тощо.

Розподіл годин самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Показники оцінки ефективності використання сільськогосподарських угідь сільськогосподарських підприємств. Земельні інвестиції в підвищення ефективності землекористування сільськогосподарських підприємств за рівнем урожайності сільськогосподарських культур	11
2	Показники оцінки ефективності використання сільськогосподарських угідь фермерських господарств. Земельні інвестиції в підвищення ефективності землекористування фермерських господарств за рівнем	11

	урожайності сільськогосподарських культур	
3	Показники оцінки ефективності використання сільськогосподарських угідь особистих селянських господарств. Земельні інвестиції в підвищення ефективності землекористування особистих селянських господарств за рівнем урожайності сільськогосподарських культур	11
4	Критерії ефективності використання сільськогосподарських угідь в сільськогосподарських підприємствах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів в сільськогосподарських підприємствах та їх оцінка за рівнем доходу, рентабельності та собівартості отриманих від вирощування сільськогосподарських культур. Агрохолдинги та ефективність їх землекористування	11
5	Критерії ефективності використання сільськогосподарських угідь в фермерських господарствах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів в фермерських господарствах та їх оцінка за рівнем доходу, рентабельності та собівартості отриманих від вирощування сільськогосподарських культур	11
6	Критерії ефективності використання сільськогосподарських угідь в особистих селянських господарствах. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів в особистих селянських господарствах та їх оцінка за рівнем доходу, рентабельності та собівартості отриманих від вирощування сільськогосподарських культур	11
7	Еколого-економічні збитки у сфері землекористування. Упущена вигода. Обчислення розмірів шкоди за неефективне землекористування	33
	Всього	99

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Дисципліною передбачено такі основні форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів: лекції, лабораторні заняття, самостійна робота, екзамен.

В процесі викладання дисципліни «Економіка землекористування» найбільш часто застосовуються серед словесних методів навчання лекції, розповіді, дискусії і ін. при яких викладач пояснює навчальний матеріал, а студенти шляхом слухання, запам'ятовування і осмислення активно його сприймають і засвоюють.

Можливі декілька виглядів розповіді - розповідь-вступ, розповідь-викладання, розповідь-висновок. Мета першого - підготовка до сприймання

нового навчального матеріалу, що може бути проведена іншими методами, наприклад, бесідою. Цей вигляд оповідання характеризується відносною стислістю, яскравістю, емоційністю викладення, що дозволяє викликати інтерес до нової теми, порушити потребу в її активному засвоєнні.

Під час другого методу розкривається зміст нової теми, здійснюється виклад по певному логічному плану, що розвивається, в чіткій послідовності, з вичлененням головного, істотного, з застосуванням ілюстрацій і переконливих прикладів.

Розповідь-висновок звичайно проводиться в кінці заняття. Резюмуються головні думки, робиться висновки і узагальнення, даються завдання для подальшої самостійної роботи по цій темі.

В ході застосування методу розповідь використовуються такі методичні прийоми, як викладення інформації, активізація уваги, прийоми прискорення запам'ятовування (мнемонічні, асоціативні), логічні прийоми порівняння, виділення головного, резюмування, форми діалогу.

Особливістю наочних методів навчання є те, що вони обов'язково пропонуються в тій або іншій мірі, сполучаючись зі словесними методами. Тісний взаємозв'язок слова і наочності впливає з того, що діалектичний шлях пізнання об'єктивної реальності припускає застосування в єдності живого споглядання, абстрактного мислення і практики.

Практичні методи навчання охоплюють надто широкий діапазон різноманітних виглядів діяльності студентів. Під час використання практичних методів навчання застосовуються прийоми: постановка завдання, планування його виконання, оперативного стимулювання, регулювання і контролю, аналізу підсумків практичної роботи, виявлення причин недоліків, корегування навчання для повного досягнення мети. До практичних методів відносяться також вправи, що виконуються студентами зі звуковідтворювальною апаратурою та комп'ютери.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль знань з дисципліни «Економіка землекористування» викладач здійснює за кредитно-модульною системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюють за 100-бальною шкалою.

Форми і методи контролю:

- 1) відвідування лекцій і робота на них;
- 2) практичні (семінарські) завдання у рамках самостійної роботи у вигляді реферату.

8.1. Питання до заліку

1. Основні принципи землекористування та їх сутність.
2. Існуючі класифікації земель та їх коротка характеристика.
3. Сучасна організація обліку земель та її значення для економіки землекористування.
3. Поняття обліку якісного стану земель. Об'єкти якісного обліку земель.

4. Сучасна підходи до оцінки земельних ресурсів України.
5. Охарактеризуйте поняття та сутність економічних відносин прав власності на землю.
6. Вплив економічних відносин прав власності на землю на землекористування в ринкових умовах
7. Сутність землі як фактора виробництва.
8. Характеристика використання земельних ресурсів України за формами власності.
9. Характеристика використання земельних ресурсів України за категоріями.
10. Характеристика земельних ресурсів України за видом та режимом використання.
11. Охарактеризуйте поняття «ефективність» за У. Петті та Ф. Кене.
12. Ефективність використання сільськогосподарських угідь України.
13. Вартісні та натуральні показники ефективності використання сільськогосподарських угідь.
14. Охарактеризуйте ефективність землекористування за рівнем розораності земель.
15. Охарактеризуйте ефективність землекористування за рівнем розораності земель за рівнем сільськогосподарської освоєності.
16. Охарактеризуйте ефективність землекористування за площею посівів в площі ріллі.
17. Охарактеризуйте ефективність землекористування за землезабезпеченістю.
18. Охарактеризуйте ефективність землекористування за коефіцієнтом антропогенного навантаження.
19. Охарактеризуйте ефективність землекористування за рівнем меліорованості земель.
20. Охарактеризуйте ефективність землекористування за питомою вагою інтенсивних культур в площі посівів.
21. Природна ефективність використання земель та її вплив на економічну ефективність землекористування.
22. Розкрити принципи ціноутворення «землі».
23. Розкрити фактори ціноутворення: загострення продовольчої проблеми, зростання чисельності населення, інфляція тощо, що збільшують попит на ведуть до зростання ціни на «землю».
24. Розкрити особливості формування попиту на землю в період нестабільності економічного зростання держави.
25. Особливості формування ринкового попиту на землі сільськогосподарського та несільськогосподарського призначення.
26. Причини зміни попиту на землю та їх вплив на її ціноутворення.
27. Роль ринкової ставки позичкового відсотка у формуванні ціни землі.
28. Земельна рента як функція доходності землекористування.
29. Попит на землю як основний чинник формування ренти.

30. Поняття річної ренти або очікуваної орендної плати за користування земельною ділянкою.
31. Рентний характер земельних відносин і землекористування в сільському господарстві.
32. Особливості формування земельної ренти на землях сільськогосподарського та не сільськогосподарського (в населених пунктах) призначення.
33. Особливості формування орендної плати.
34. Особливості формування диференціальної ренти I та II.
35. Особливості формування монопольної ренти.
36. Застосування критеріїв ефективності землекористування в економіці землекористування
37. Ефективність використання сільськогосподарських угідь та її залежність від дохідності.
38. Охарактеризуйте існуючі методичні підходи до оцінки економічної ефективності землекористування за натуральними показниками.
39. Охарактеризуйте існуючі методичні підходи до оцінки економічної ефективності землекористування за вартісними показниками.
40. Дати оцінку економічної ефективності екологічних витрат при здійсненні землекористування для сільськогосподарських потреб.
41. Дати Оцінку економічної ефективності землекористування через вартість валової продукції у розрахунку на площу угідь та рентабельність продукції.
42. Дати Оцінку ефективності впорядкування території сівозмін.
43. Дати оцінку ефективності ліквідації недоліків землекористувань (черезсмужжя, ламаності меж тощо).
44. Дати комплексну оцінку економічної ефективності землевпорядкування.
45. Підходи до оцінки збитків (недоодержаних доходів), які спричинені внаслідок обмежень прав власників землі та землекористувачів.

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Засоби діагностики успішності навчання використовують для підсумкової експертизи знань. Вони базуються на технології стандартизованого тестового контролю. Згідно з рекомендаціями Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ECTS) і наказом МОН України від 20.10.2004 р. № 812 «Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» здійснюють поточний і підсумковий контроль знань і умінь студентів.

Поточний контроль проводиться під час виконання лабораторних завдань, самостійної роботи, індивідуальних завдань, контролю за засвоєнням певного модуля (модульний контроль).

Підсумковий контроль – під час складання заліку.

За виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню знань та умінь студентів з навчальної дисципліни (підготовка наочних посібників, ілюстративного матеріалу, методичної матеріалів тощо) рішенням кафедри студентів може надаватися до 10% від загальної кількості умовних балів з навчальної дисципліни.

9.1. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Екзамен	Сума
Змістовий модуль № 1	Змістовий модуль № 2	Змістовий модуль № 3		
20	20	30	30	100

9.2 Шкала оцінювання: національна та ECTS

ВСЬОГО ОЦІНОК	Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки в ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен, диф. залік	залік
	90-100	A	Відмінно	високий (творчий)	відмінно	зараховано
	85-89	B	Дуже добре	достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
	75-84	C	Добре			
	70-74	D	Задовільно	середній (репродуктивний)	задовільно	
	60-69	E	Достатньо			
	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Другак В.М. Теоретичні та методичні основи економіки землекористування / В.М. Другак. – Тернопіль: Підручники та посібники, 2010. – 308 с.
2. Будзяк В. М. Економіко-екологічні основи ефективного сільськогосподарського землекористування: теорія, методологія, практика : автореф. дис. ... д-ра екон. наук / В. М. Будзяк. – К., 2008. – 42 с.
3. Ефективність екологобезпечного користування землями України в ринкових умовах / Д.С. Добряк, В.М. Будзяк, О.С. Будзяк // Економіка України, 2013. № 7. - С. 83–94.

4. Потапова Н.М. Економіка землекористування: конспект лекцій / Потапова Н.М. // Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://ep3.nuwm.edu.ua/2399/1/730189%20zah.pdf>
5. Пріоритети розвитку рентної політики в сільському господарстві / В.М. Будзяк, О.С. Будзяк // Економіка АПК, 2009, № 4. - С. 12-16
6. Третяк А.М., Третяк В.М., Третяк Р.А. Землевпорядне проектування: впорядкування землеволодінь і землекористувань та організація території сільськогосподарських підприємств. – Навчальний посібник, ч.3 (Гриф Міністерства науки і освіти України) / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Р.А. Третяк // Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. –172 с.
7. Агрохолдинги в Україні та посилення соціальної спрямованості їх діяльності / Моніторинг біржового ринку/науково-аналітичний журнал. – Випуск 7(26) липень 2014 р. - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://memjournal.agrex.gov.ua/wp-content/uploads/2015/02>.
8. Ботезат О. П. Зарубіжний досвід як крок до реалізації земельної реформи в Україні // [Електронний ресурс] / – Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2016/26.pdf

Додаткова

1. Волков С.Н. Землеустройство. Экономика землеустройства. Т.5. – М.: Колос, 2001.- 456 с.
2. Закон України «Про землеустрій» № 858-IV від 22 травня 2003 року [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 36. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.
3. Закон України «Про охорону земель» № 962-IV від 19 червня 2003 року [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 29. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
4. Земельний кодекс України № 2768-III від 25 жовтня 2001 року [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 3–4. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
5. Закон України «Про оцінку земель». Законодавство України про землю. У.: КНТ. 2004. с. 127 – 136.
6. Третяк А.М., Другак В.М. Наукові основи економіки землекористування та землевпорядкування. – К.: ЦЗРУ, 2003. – 337 с.
7. Третяк А. М. Наукові основи землеустрою. Навчальний посібник.- К.: ТОВ ЦЗРУ, 2002. – 342 с.
8. Третяк А.М. Хапіцька З.С. Наукові основи раціоналізації землекористування. Чернівці, 1997, 38с.
9. Третяк А.М., Хапіцька З.С. Оптимізація землекористування в умовах реформування земельних відносин на регіональному рівні /на прикладі Карпатського регіону України/. Чернівці, 1996.
10. Третяк А.М. Земельна політика та земельні відносини: соціально-економічні та духовні аспекти розвитку/ А.М. Третяк, В.М. Другак. – К. : ЦЗРУ, 2007. – 178 с.

11. Третяк А.М. Земельний капітал: теоретико-методологічні основи формування та функціонування : [монографія]. – Л. : СПОЛОМ, 2011. – 520 с.
12. Третяк А.М. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій: навч. посіб. / А.М. Третяк. – К. : Вища освіта, 2006. – 528 с.
13. Третяк А.М. Екологія землекористування: теоретико-методологічні основи формування та адміністрування : [монографія] / А.М. Третяк. – Херсон : Грінь Д.С., 2012. – 440 с.
14. Ціноутворення в процесі реформування агропромислового комплексу України (1990-2001 рр.) За ред. О.М. Шпичака. – К.: ІАЕ, 2002. – 449 с.
15. Формування нормативних витрат і доходів та баланс сільськогосподарської продукції в Україні та інших країнах світу. / За ред. О.М. Шпичака. – К.: ІАЕ, 2002. – 484 с.